

Acs József szövegrajza

Ádám egy délutánja

Italo Calvino

Az új kertész fiatal gyerek volt, hosszú haját vászonpánttal szorította le. Felfelé jött a kerti úton, egyik kezében a teli öntözőkannát vitte, a másikat meg kinyújtotta, hogy egyensúlyozza a terhet. Lassan és figyelmesen öntözte a palántákat, mintha tejet öntene a kávéhoz; a zsenge növény körül a sötét folt egyre nőtt, s amikor elég nagy és puha lett, felemelte az öntözőkannát és a következő palántára irányozta. Szép mesterség lehet a kertészet, gondolta magában Maria-nunziata — aki a konyhaablakon át nézte a fiút —, mindent olyan szép nyugodtan lehet csinálni. Úgy találta, hogy a fiú már túl nagy ahhoz, hogy rövidnadrágot hordjon. És ahhoz is, hogy ilyen hosszú haja legyen, mint egy lánynak. Abbahagyta a mosogatást és kihajolt az ablakon.

— Hé, fiatalember, — kiáltotta.

A kis kertész felemelte fejét, meglátta Maria-nunziatát és rámosolygott. Maria-nunziata meg válasz helyett nevetni kezdett, mert még sosem látott fiút ilyen hajjal és ilyen hajleszorító pánttal. A kis kertész intett neki, s

Maria-nunziata ezen még inkább nevetett, mert nagyon mulatságosak voltak a mozdulatai, s most már ő is kézmozdulatokkal magyarázta, hogy mosogatnia kell. A kis kertész egyik kezével hívta, a másikkal meg a dáliaakra mutatott. Miért mutat a dáliaakra? Maria-nunziata kinyitotta az ablakot és kidugta a fejét.

— Mi van ott? — kérdezte.

És nevetni kezdett.

— Akarsz valami szépet látni?

— Micsodát?

— Valami szépet. Gyere, nézd meg. Gyorsan.

— Mondd meg, hogy mit.

— Neked adom, igazán szép.

— Mosogatnom kell. A nagysága is jöhet és ha nem talál itt...

— Akarod vagy nem akarod? No, gyere!

— Várj! — mondta Maria-nunziata.

Becsukta az ablakot.

Amikor kiment a hátsó ajtón, a kis kertész még mindig a palántákat öntözte.

— Jónapot — mondta Maria-nunziata.

Maria-nunziata sokkal magasabbnak látszott a fiúnál, mert szép magas-sarkú cipőt hordott; szinte kár volt ilyenkor, munka közben viselni. Arca gyerekes volt és apró a nagy fekete hajsátor alatt, sovány lábai kislányosak, de alakja, melyet a kötény eltakart, már elég fejlett volt.

— Jónapot — mondta a kis kertész.

A fiú bőre napbarnított volt az arcán, a nyakán és a mellén is, bizonyára egész nap félméztelenül járkált.

— Hogy hívnak? — kérdezte Maria-nunziata.

— Liberosonak — mondta a kis kertész.

Maria-nunziata elnevette magát és megismételte:

— Liberoso... Liberoso! Micsoda fura név!

— Eszperanto név — mondta a fiú. — Azt jelenti „Szabadság” eszperanto nyelven.

— Eszperanto? — kérdezte Maria-nunziata. — Te eszperanto vagy?

— Az eszperanto nyelv. Apám tud eszperantóul.

— Én kalabriai vagyok, — mondta Maria-nunziata.

— Hogy hívnak?

— Maria-nunziatának. — És ismét nevetni kezdett.

— Miért nevezsz te állandóan?

— Azért mert Eszperantónak hívnak.

— Nem Eszperantónak, hanem Liberosónak!

— Miért?

— És miért hívnak téged Maria-nunziatának?

— Ez a Szentszűz neve. Engem úgy hívnak mint a Szentszűzet, a bátyámat pedig úgy mint Szent Józsefet.

— A bátyádat Szent Józsefnek hívják?

Maria-nunziatából kirobbant a nevetés.

— Szent József! Dehogy Szent József! József!

— Az én bátyámat Germinalnak hívják, a hugomat meg Omniának.

— De mutasd már meg azt, amiről beszéltél — szólta rá Maria-nunziata.

— Gyere — mondta Liberoso.

Letette a kannát és kézenfogta.

De Maria-nunziata megállt.

— Előbb mondd meg, hogy mi az.

— Majd meglátod — mondta —, de meg kell ígéred, hogy jól fogsz rá vigyázni.

— Nekem adod?

— Igen, neked adom.

Egy sarokba vezette, egészen a kertfal mellé. A dáiák itt majdnem olyan magasak voltak, mint ők.

— Itt van.

— Micsoda?

— Várj!

Maria-nunziata titokban átkukucskált a háta fölött. Liberoso lehajolt, hogy félretegyen egy virágcserepet, egészen a fal mellett felemelt egy másikat és rámutatott valamire a földön.

— Nézd — mondta.

— Mit? — kérdezte Maria-nunziata.

Semmit se látott; egészen árnyékos sarok volt, tele nedves levéllel és televénnyel.

— Nézd, most mozog — mondta a fiú.

A kislány most valami megkövesedett levélfélét látott, ami mozgott, egy nedves valamit, aminek szeme és lába volt: egy varangyosbékát.

— Édes Jézusom! Irgalmazz!

Maria-nunziata magassarkú cipőjében botladozva futott ki a dáiák közül. Liberoso ott guggolt a varangyosbéka mellett, nevetve mutogatta barna arcából kivillanó fehér fogát:

— Félsz? Hiszen csak egy béka! Miért félsz?

— Varangyosbéka! — nyögte Maria-nunziata.

— Na igen, varangyosbéka. Gyere — mondta Liberoso.

A kislány ujjával az állat felé bökött:

— Űsd agyon!

A fiú védően nyújtotta ki kezét a béka felé.

— Nem bántom, olyan kedves.

— Ez egy kedves béka?

— A békák mind kedvesek. Megeszik a meztelencsigákat.

— Ó! — mondta Maria-nunziata, de azért nem közeledett.

A köténye szélét harapdálta és ferde pillantásokat vetett a béka felé.

— Nézd, milyen szép — mondta Liberoso, kinyújtva kezét a béka felé.

Maria-nunziata közelebb jött; már nem nevetett, csak tátott szájjal nézte.

— Ne! Ne nyúlj hozzá!

Liberoso egy ujjal simogatni kezdte a béka szürkészöld nyálas és dudoros hátát.

— Bolond vagy! Nem tudod, hogy megéget, ha hozzányúlsz, és megdagad a kezed?

— Nekem nem árt. Olyan szép.

Megfogta a békát a nyaka bőrénél fogva, mint valami kismacsskát és a tenyerére tette. Maria-nunziata, aki még mindig a köténye szélét harapdálta, közelebb jött és leguggolt melléje.

— Édes Jézusom! Borzongok! — mondta a kislány.

Mindketten a dáiák mögött guggoltak, s Maria-nunziata rózsaszínű térde hozzáért Liberoso összekarcolt, barna térdéhez. Liberoso másik kezét a béka hátára tette és mindig visszatartotta valahányszor le akart ugrani.

— Simogasd meg te is, Maria-nunziata — mondta.

A kislány a háta mögé dugta a kezét.

— Nem — mondta.

— Hogyhogy — kérdezte — nem akarod?

Maria-nunziata lesütötte szemét, majd a békára nézett és ismét lesütötte a szemét.

— Nem — mondta.

— A tiéd, neked adom — mondta Liberoso.

Maria-nunziata szeme egészen elsötétedett, szomorú volt, hogy vissza kell utasítania az ajándékot, mert még soha senki nem ajándékozta meg semmivel, de a varangyosbékától undorodott.

— Beviheted a házba, ha akarod. Lesz társaságod.

— Nem.

Liberoso letette a földre a békát, s az rögtön a levelek közé bújt.

— Isten veled, Liberoso.

— Várj!

— Be kell fejeznem a mosogatást. A nagysága nem szereti, ha kimegyek a kertbe.

— Várj! Adok neked valamit, valamit, ami igazán szép. Gyere.

A kislány követte a kavicsos utakon. Furcsa egy fiú ez a Liberoso a hosszú hajával, furcsa fiú, aki kezébe veszi a varangyosbékát.

— Hány éves vagy, Liberoso?

— Tizenöt. És te?

— Tizennégy.

— Már betöltötted, vagy csak leszel?

— Betöltöttem, Gyümölcsoltó Boldogasszony napján.

— S az már elmúlt?

— Hát te nem tudod, mikor van Gyümölcsoltó Boldogasszony?

És éppúgy nevetett, mint az előbb.

— Nem.

— Gyümölcsoltó Boldogasszony napja az a nap, amikor körmenet van. Te nem szoktál körmenetre menni?

— Nem, nem szoktam.

— Nálunk otthon szép körmenetek vannak. Az nem olyan vidék, mint ez. Hatalmas mezők vannak tele bergamottal, csupa-csupa bergamottal. Ott mindenki reggeltől estig bergamotot szed. Mi tizennégyen voltunk testvérek és mindnyájan bergamotot szedtünk; öten kicsi korukban meghaltak, édesanyámnak tetanusza volt és egy egész hétig utaztunk vonaton, hogy Carmelo bácsihoz jöjjünk, s utána nyolcan aludtunk egy garázsban. De mondd, miért van neked ilyen hosszú hajad?

Megálltak az egyik virágágyásnál.

— Csak úgy. Neked is hosszú a hajad.

— Én lány vagyok. Ha egy fiúnak hosszú a haja, akkor lányhoz hasonlít.

— Én nem hasonlítok a lányokhoz. Nem a hajáról lehet megismerni a fiúkat a lányoktól.

— Hogyhogy nem a hajáról?

— Hát nem a hajáról.

— De miért nem a hajáról?

— Akarod, hogy valami szépet adjak?

— Igen.

Liberoso a kontyvirágok között keresgélt. Azok már mind kinyíltak és fehér kelyheiket az ég felé fordították. Liberoso belenézett minden kehelybe, két ujjával keresgélt bennük és valamit a szorosán összecukott markába dugott. Maria-nunziata nem lépett be az ágyásba, csendesesen nevetgélve nézte a fiút. Mit csinálhat most ez a Liberoso? Amikor végigkutatta az összes virágokat, odajött hozzá és feléje nyújtotta két egymásra borított tenyerét.

— Nyújtsd ki a kezéd — mondta.

Maria-nunziata kinyújtotta a kezét, de félt Liberoso tenyere alá tenni.

— Mi van benne?

— Valami szép. Majd meglátod.

— Mutasd meg előbb.

Liberoso egy kicsit kinyitotta a két kezét, hogy a kislány belenézhesen: Keze tele volt rózsabogárral, mindenféle színű rózsabogárral. A zöldek voltak a legszebbek, de voltak pirosak is, meg feketék, sőt egy égszínkék is. Zümmögtek, egymás hátán csúszkáltak, s kicsi fekete lábuk az úrben kapálózott. Maria-nunziata köténye alá dugta a kezét.

— Mi az — mondta Liberoso — hát nem tetszenek?

— De igen — mondta Maria-nunziata, de kezét még mindig a köténye alatt tartotta.

— Csiklandoznak; nem akarod megpróbálni?

Maria-nunziata félve nyújtotta ki a kezét és Liberoso belerázta a tarka bogársereget.

— Ne félj! Nem harapnak.

— Édes Jézusom!

Nem is gondolt arra, hogy megharaphatják. Kinyitotta kezét s a rózsabogarak, mihelyt megéreztek a levegőt, kibontották szépszínű szárnyaikat és eltűntek; csak egy fekete bogárraj röpködött körülöttük és leszállt a virágágyra.

— Ejnye, én ajándékot akarok adni, neked meg nem kell.

— Vissza kell mennem mosogatni. Ha a nagysága nem talál ott, elkezd majd kiabálni.

— Nem akarod, hogy megajándékozzalak valamivel?

— Mivel?

— Gyere.

Kézénfogva vezette a virágágyásokon át.

— Rögtön vissza kell mennem a konyhába. Még egy csirkét is meg kell tisztítanom.

— Pfuj!

— Miért mondd, „pfuj”?

— Mi nem eszünk döglött állatokat.

— Ti mindig böjtöltök?

— Hogyan?

— Mit esztek ti?

— Sok mindenfélét. Articsókát, salátát, paradicsomot. Apám nem akarja, hogy döglött állatokat együnk.

A sziklakerthez értek, amit dús növényzet borított és telistele volt piros virágokkal.

— De szép virág! — mondta Maria-nunziata. — Sose szedsz belőlük.

— Minek szedjek?

— Hogy a Madonnának vigyed. A virágok azért vannak, hogy a Madonnának vigyük őket.

— Ezeket itt Mesembryanthemum-nak hívják.

— Hogyan?

— Ennek a növénynek a latin neve Mesembryanthemum. Minden növénynek van latin neve.

— A mise is latinul van.

— Azt én nem tudom.

Liberso megint keresett valamit a falra kúszott kis ágacsok között.

— Itt van ni! — mondta.

— Micsoda?

Egy gyík volt, mozdulatlanul napozott, egészen zöld volt a teste s fekete sávok rajta.

— Megfogom.

— Ne!

De a fiú már kitárt tenyérrrel, lassan, óvatosan közeledett a gyíkhoz, aztán mint valami rugó, úgy pattant oda és a gyík már meg is volt. Liberoso meglepődve nevetett, az ő fehér-barna nevetésével.

— Nézd csak, meg akar szökni!

S összekulcsolt markából hol egy kis ijedt fej bújt elő, hol egy fark. Maria-nunziata is nevetett, de valahányszor a gyík előbújt, ugrott egyet hátrafelé és szoknyáját szorosan a térde köré szoritotta.

— Szóval, nem akarod, hogy adjak neked valamit? — kérdezte Liberoso kissé megbántva.

A gyíkot gyengéden visszatette a falra, az úgy rohant el, mint a nyíl. Maria-nunziata lesütötte a szemét.

— Gyere velem — mondta Liberoso.

S újból kézenfogta.

— Szeretnék egy ajakrúzsot, hogy kirúzsozzam magam, ha vasárnap táncolni megyek. S aztán szeretném, ha lenne egy fekete csipkekendőm, hogy a fejemre tegyem, ha utána áldásra megyek.

— Én vasárnap — mondta Liberoso — az erdőbe szoktam menni a bátyámmal és megtöltünk két zsákot fenyőtobozzal. Este pedig apánk hangosan felolvass Elisée Reclus könyvéből. Apámnak válláig ér a haja és szakállá eltakarja a mellét. És rövid nadrágot hord télen-nyáron.

Egy felhő eltakarta a napot. Maria-nunziata egyszerre kétségbeesett.

— Késő van. A nagysága biztosan keres már.

De mégse ment vissza. Körbe járták a kertet, a nap már nem sütött többé. Egy bambusz-bokor mögött egy kis siklót találtak. Liberoso a karja köré tekerte és megsimogatta a fejét.

— Azelőtt siklókat szelídítettem, volt belőlük vagy tíz, az egyik hosszú volt, hosszú és sárga, abból a fajtából, amelyik a vízben él. De aztán levette a bőrét és megszökött. Nézd, hogy nyitogatja ez a száját, nézd csak a kétéhasított nyelvét. Simogasd meg, nem harap.

De Maria-nunziata még a siklótól is félt. Aztán egy kis kőmedencéhez mentek. Először is megmutatta a kislánynak a szökőkutat, kinyitotta az összes csapokat és Maria-nunziata nagyon meg volt elégedve. Majd a piros halat mutatva meg neki. Vén, magányos hal volt, s pikkelyei már kezdtek fehéredni. Igen, a vöröshal tetszett Maria-nunziatának. Liberoso bedugta kezét a vízbe és megpróbálta megfogni, nehéz dolog volt, de Maria-nunziata majd egy edénybe teheti és ott tarthatja a konyhában. Megfogta, de nem vette ki a vízből, nehogy megfulladjon.

— Érintsd csak meg, simogasd meg — mondta Liberoso — érezni lehet, hogy lélegzik, az uszonyai olyanok, mintha papirosból volnának és a pikkelyei szúrnak, de nem nagyon.

Maria-nunziata még a halat sem akarta megsimogatni.

— Na jó, majd kapsz tőlem valami szép ajándékot, már tudom is mit. A legszebb ajándékot, amit csak adhatok.

— Mit?

— Egy sündisznót...

— Édes Jézusom! A nagysága hív!

*

Maria-nunziata már befejezte a mosogatást, amikor egy kavics koppánását hallotta az ablaküvegen. Liberoso állt kint egy nagy kosárral.

— Maria-nunziata, eressz be. Ezt nézd meg!

— Nem lehet. Mit hozol?

De a nagysága éppen ebben a pillanatban csöngetett és Maria-nunziata eltűnt.

Mire visszament a konyhába, Liberoso már eltűnt. Nem volt sem a konyhában, sem az ablak előtt. Maria-nunziata a mosogatóhoz ment. S akkor megpillantotta a meglepetést.

Minden száradó tányéron egy béka ugrándozott; az egyik lábosban egy sikló volt összecsavarva; a levestál tele volt gyíkokkal; a nyálas meztelencsigák szivárványszínű nyomot hagytak a poharakon. Egy vízzel teli edényben a vén, magányos vöröshal úszkált.

Maria-nunziata hátrált, de a lábánál egy kövér varangyosbékát pillantott meg. Bizonyára nőstény volt, mert egy egész fészekalja, öt csópp varangyosbéka követte libasorban, apró ugrásokkal, a fekete-fehér kőkockákon.

Sésics Vera fordítása

